

2022 - 2023

Кыргыз Республикасынын Билим берүү
жана илим министрлигинин
2023-жылдын 11-мартындагы
№939/1 буйругуна тиркеме

**Кыргыз Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдарында негизги жалпы жана орто жалпы билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын өткөрүү жөнүндө
ЖОБО**

- I. Жалпы Жоболор.
- II. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын жумушчу органдарынын функциялары.
- III. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын катышуучулары. Окуучуларга кирүү укугун берүүнүн тартиби.
- IV. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүү мөөнөтү жана узактыгы.
- V. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүү.
- VI. Өзгөчө контингенттеги окуучулар үчүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүүнүн тартиби.
- VII. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын сынак иштерин текшерүүнүн тартиби жана аларды баалоо.
- VIII. Апелляцияларды кабыл алуу жана карап чыгуу.
- IX. Окуучуларды бүтүрүп чыгаруунун тартиби. Билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документти жол-жоболоштуруу жана тапшыруу.
- X. Бүтүрүүчүлөрдү сыйлоо.
- XI. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны каржылоо.

I. Жалпы Жоболор

1. Кыргыз Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдарында негизги жалпы жана орто жалпы билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны (текстте мындан ары – ЖМА) өткөрүү жөнүндө Жобо аттестацияны өткөрүүнүн түрүн, катышуучуларын, мөөнөтүн жана узактыгын, сынак иштерин текшерүүнүн жана аларды баалоонун тартибин, арыздарды (апелляцияларды) берүү жана карап чыгуу, аттестациянын жыйынтыктарын өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруунун тартибин аныктайт.

2. ЖМА Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарына шайкеш келген негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча мамлекеттик аккредитациядан өткөн Кыргыз Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдарында (мектептер, мектеп-гимназиялар, мектеп-комплексер, мектеп-лицейлер, кесиптик-техникалык лицейлер, сырттан (кечки-нөөмөттүк) окуу түрүндөгү мектептер (класстар), атайын окутуу-тарбиялоо мекемелери, дарылоо-алдын алуу санаториялары, тарбиялоонун өзгөчө шарттарына муктаж болгон балдар жана өспүрүмдөр үчүн атайын жалпы билим берүү мектептеринде, жеке менчик жалпы билим берүү уюмдарында жана башкаларда негизги жалпы жана жалпы орто билим берүү программаларын өздөштүргөн окуучулар үчүн өткөрүлөт.

ЖМА негизги мамлекеттик сынак катары жазуу жана оозеки экзамен түрүндө өткөрүлөт (сынак материалдары тапшырмалар менен берилүүчү тексттер жана башка көзөмөлдөөчү - өлчөөчү материалдар түрүндө берилет.

3. ЖМАНын максаттары төмөнкүлөр болуп эсептелет:

- Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” жана “Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик тили жөнүндө” мыйзамдарынын аткарылышына көзөмөл кылуу;
 - окуучулардын негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын өздөштүрүүсүнүн натыйжаларынын Кыргыз Республикасынын мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарына дал келүүсүн аныктоо;
 - билим берүүнү башкаруу системасына өзгөртүүлөрдү киргизүү үчүн мектеп ичинде мониторинг жана талдоо жүргүзүүнү ишке ашыруу.
4. ЖМА мектептин предметтик комиссиялары тарабынан жүргүзүлөт.
 5. ЖМА окутулуп жаткан тилде, базистик окуу планына ылайык белгиленген тартипте өткөрүлөт.

II. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын жумушчу органдарынын функциялары

6. ЖМАнын жумушчу органдары болуп Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги (текстте мындан ары – Министрлик), Билим берүүнүн сапатын баалоо жана маалымат технологиялар Улуттук борбору (мындан ары – ББСБЖМТУБ), Кыргыз билим берүү академиясы (текстте мындан ары – КБА), билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдары, жалпы билим берүү уюмдары, предметтик комиссиялар жана талаш-тартыш маселелерди чечүү комиссиясы эсептелет.

7. Министрлик ЖМАнын формаларын жана түрлөрүн, аны өткөрүү жана сынак материалдарын колдонуу жана сактоо тартиптерин аныктайт.

8. Министрлик төмөнкү функцияларды аткарат:

- ЖМАны өткөрүү үчүн көзөмөлдөөчү - өлчөөчү материалдарды иштеп чыгуу боюнча ББСБЖМТУБнын жана КБАнын ишин, ЖМАны өткөрүүнүн тартибин жана окуучулардын сынак иштерин баалоо критерийлерин жөнгө салат;
- билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдарынын жардамы менен жалпы билим берүү уюмдарын көзөмөлдөөчү-өлчөөчү материалдар менен камсыздайт;
- ушул Жобонун белгиленген тартибинде ЖМАны өткөрүүнү камсыздоо боюнча мамлекеттик аккредитациядан өткөн жана негизги жалпы жана (же) жалпы орто жалпы билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашырышкан билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдары жана бардык типтеги жана менчик формадагы жалпы билим берүү уюмдарынын иштерин жөнгө салат жана көзөмөлдөйт;
- билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдары, жалпы билим берүү уюму менен биргеликте массалык маалымат каражаттары менен өз ара аракеттенүүнү, ыкчам байланыш телефондорунун ишин жана атайын сайттарда же интернет булактарындагы расмий сайттарда атайын бөлүктү жүргүзүүнү уюштурат.

9. ББСБЖМТУБ жана КБА сынак материалдарын, предметтик сынактарды өткөрүүнүн процедуралары боюнча нускамалык каттарды жана ЖМАнын жыйынтыктарын баалоо критерийлерин иштеп чыгууну камсыздайт.

10. ЖМАны өткөрүүдө билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдары, жалпы билим берүү уюмунда белгиленген тартиптин сакталышын камсыздайт, анын ичинде:

- ЖМАны ушул Жобонун талаптарына ылайык өткөрүүнү;
- ЖМАны өткөрүү үчүн керектүү сынактык материалдардын топтому менен камсыз кылууну;
- ЖМАга даярдыктын жана аны өткөрүүнүн жүрүшүнө көзөмөл жүргүзүүнү;
- сынактык материалдарды сактоодо, пайдаланууда жана өткөрүп берүүдө маалыматтык коопсуздукту камсыз кылууну жана алар жеткиликтүү болгон адамдарды дайындоону;
- окуучуларга жана алардын ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) ЖМА боюнча жалпы билим берүү уюму аркылуу маалымат берүүнү;
- ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартипти сактоо маселелери боюнча коомдук байкоочулар менен өз ара аракеттенүүнү ишке ашыруу;

- ЖМАНЫ өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулушу боюнча текшерүүлөрдү жүргүзүүнү уюштурууну;
- ЖМАНЫн жыйынтыктарын карап чыгууну;
- предметтик комиссиянын ишмердүүлүгүн жөнгө салууну;
- талаш-тартыш маселелерди чечүү боюнча комиссияны түзүүнү жана анын ишмердүүлүгүн жөнгө салууну;
- өзгөчө учурларда ЖМАНЫн жыйынтыктарын бекитүү, өзгөртүү же жокко чыгаруу жөнүндө чечим кабыл алууну камсыздайт.

11. Жалпы билим берүү уюму ЖМАНЫ өткөрүү үчүн ушул Жобонун 2-пунктуна ылайык төмөнкү милдеттерди аткарат:

- белгиленген окуу дисциплиналары боюнча предметтик комиссиянын курамын түзөт жана анын ишмердүүлүгүн жөнгө салат. Предметтик комиссиянын курамына төмөнкү талаптарга жооп берген педагогдор кирет: жогорку педагогикалык билими бар, квалификациялык маалымдамаларда жана (же) кесиптик стандарттарда көрсөтүлгөн квалификациялык талаптарга дал келген; билим берүү ишмердүүлүгүн жүргүзгөн жана негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашырган уюмдарда иш тажрыйбасы бар болгон;
- негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүргөн 9 - жана 11-класстардын окуучуларынын тизмесин карайт жана бекитүүгө сунуштайт;
- ден соолугуна байланыштуу ЖМАНЫ тапшыруудан бошотулган окуучулардын тийиштүү документтерин карап чыгат жана аларды билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдарына жиберет;
- окуучуларга жана алардын ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) ЖМАНЫ өткөрүү мөөнөттөрү тууралуу өз убагында, анын башталышына чейин эки жума мурда билдирүүнү уюштурат;
- жалпы билим берүү уюмунда ЖМАНЫ өткөрүүгө даярдык жөнүндө билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдарына сынактардын башталышына бир жума калган мөөнөттө маалымат берет;
- жалпы билим берүү уюмунда окуучулар жана алардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) үчүн “ЖМАга даярданабыз” аталышындагы маалымат тактасына, маалыматты сайтка жайгаштырууну камсыз кылат;
- белгиленген мөөнөттөргө тестирлөө өткөрүү жайын даярдоону (санитардык-гигиеналык шарттарды, коомдук тартиптин сакталышын, педагогдордун жана медициналык кызматкерлердин арасынан нөөмөтчүлөрдү) камсыз кылат;
- бүтүрүүчүлөрдү ЖМАНЫн жыйынтыктары менен тааныштырууга жооптуу болот.

12. Предметтик комиссиянын курамы педагогикалык кеңештин сунуштамасына ылайык аныкталат жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен бекитилет.

Тийиштүү окуу дисциплинасы боюнча предметтик комиссиянын төрагасы болуп жалпы билим берүү уюмунун директору, окуу - тарбия иштери боюнча директордун орун басары же директордун көрсөтмөсү менен мектептин мугалимдеринин методикалык бирикмесинин жетекчиси дайындалат.

Тийиштүү окуу сабагы боюнча предметтик комиссиянын төрагасы жалпы жетекчиликти жүргүзөт жана ишмердүүлүктү жөнгө салат.

ЖМА өткөрүлүп жаткан сабак боюнча 9 - жана (же) 11 - класста сабак окуткан мугалим предметтик комиссиянын төрагасы болуп дайындалбайт.

Предметтик комиссиянын курамы 3төн кем эмес жана 5тен көп эмес адамдан турат, анын ичинде комиссиянын төрагасы, сынак алуучу (ошол окуу дисциплинасын окутуучу мугалим жана ассистент (ассистенттер) болот.

13. Предметтик комиссия жалпы билим берүү уюмунда тийиштүү окуу предметтери боюнча ЖМАНЫ өткөрүү учурунда:

- белгиленген тартипте окуучулардын сынактык иштерин өткөрүүнү жана баалоону жүргүзөт;
- сынактардын жыйынтыктары боюнча протоколдорду түзөт;
- ушул Жобого ылайык окуучуларды ЖМАнын жыйынтыктары менен тааныштырууну камсыз кылат.

14. Жалпы билим берүү уюмдары ЖМАга көмөк көрсөтүү максатында окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) кол тамгасын койдуруп алуу менен, аларга төмөнкүлөр тууралуу маалымат берет:

- ЖМАны өткөрүү мөөнөттөрү, формасы жана тартиби жөнүндө;
- сынактан четтетүүнүн, ЖМАнын жыйынтыктарын өзгөртүүнүн же жокко чыгаруунун себептери тууралуу;
- ЖМАнын жыйынтыктары менен таанышуу мөөнөтү жана орду тууралуу;
- ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибинин бузулушу жөнүндө жана (же) коюлган баалар менен макул эместиги тууралуу арыздарды апелляцияга берүү тартиби жөнүндө.

15. Көз карандысыз коомдук байкоочулар ЖМАны өткөрүүнүн тартибинин сакталышын камсыз кылуу максатында төмөнкү укуктарга ээ:

- ЖМАны өткөрүүнүн тартибин жөнгө салган документтер менен таанышууга;
- ЖМАны өткөрүүнүн жана сынакты өткөрүүнүн тартиби жөнүндө нускама берүүнүн жүрүшүнө тышкы байкоону жүргүзүүгө;
- сынак өткөрүлгөн күнү жанында паспорту жана коомдук байкоочунун күбөлүгү менен ЖМАны өткөрүүчү жайда болууга.

Коомдук байкоочуларга төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- ЖМАны даярдоонун жана өткөрүүнүн жүрүшүнө кийлигишүүгө;
- сынак башталгандан кийин дарсканага кирүүгө же чыгууга;
- сынак учурунда ЖМАнын катышуучулары менен баарлашууга;
- дарсканаларда уюлдук телефондорду, сүрөттөрдү жана видеоаппараттарды, компьютерлерди колдонууга;
- предметтик комиссиянын ишине кийлигишүүгө.

16. Коомдук байкоочуларды каттоо тартиби билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан жүргүзүлөт. Каттоодон өтүү үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына белгиленген тартипте арыз жазуу жана төмөнкү документтерди тапшыруу керек: 3x4 см өлчөмүндөгү эки сүрөт, арыз берүүчүнүн оң сапаттарын мүнөздөгөн эки сунуштама, ошондой эле билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын жетекчилиги менен аңгемелешүүдөн өтүү керек.

17. Окуучулардын коопсуздугун камсыз кылуу максатында билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы күбөлүк берүүдөн баш тартууга жана бул тууралуу арыз берүүчүгө ЖМАнын башталышына эки күн калган убакытка чейин билдирүүгө укуктуу.

18. Коомдук байкоочу ЖМАны өткөрүүнүн тартибинин бузулушу боюнча апелляцияларды караган талаш-тартыш маселелерди чечүү комиссиясынын курамына киргизилбейт.

19. Бир жалпы билим берүү уюмунда коомдук байкоочулардын саны 3 адамдан көп болбошу керек.

20. Министрликтин, билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдарынын жана жалпы билим берүү уюмдарынын кызматкерлери коомдук байкоочулар боло алышпайт.

III. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын катышуучулары. Окуучуларга кирүү укугун берүүнүн тартиби

21. ЖМАнын катышуучулары болуп, ушул Жобонун 2-пунктунда каралган Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын 9 - жана 11-класстарынын окуучулары саналат.

22. ЖМАга 9- жана (же) 11- класстарынын окуучулары киргизилет:

-академиялык карыздары жок жана окуу планын толук көлөмдө аткаргандар (9- жана (же) 11-класстары үчүн бардык окуу сабактары боюнча жылдык баалары «канааттандырарлык» баадан төмөн эмес болгондор);

- белгиленген окуу планынын ЖМА өткөрүлүп жаткан бир окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгондор (ошол сабак боюнча ЖМАга окуучулар педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык киргизилиши мүмкүн);

- белгиленген окуу планынын ЖМАны өткөрүү каралбаган бир окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгондор (окуучулар ошол сабак боюнча тандоо сабагы катары сөзсүз түрдө аттестациядан өтүшөт).

23. Үстүбүздөгү окуу жылында мектеп окуучуларынын республикалык же эл аралык олимпиадаларынын корутунду этабында байгелүү орундарга ээ болгон окуучулар (жеңүүчүлөр) (билим берүүнүн ыйгарым укуктуу органынын белгиленген дипломунун жана (же) эл аралык олимпиаданын Уюштуруу комитетинин сертификатына ээ болгондор) тийиштүү окуу предмети боюнча ЖМАны тапшыруудан бошотулат.

24. 9 - (же) 11-класстарынын окуучулары, анын ичинде чет элдик жарандар, жарандыгы жок адамдар, качкындар жана бир жерден экинчи жерге көчүүгө мажбур болгондор, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар, негизги жалпы же жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын күндүзгү, күндүзгү-сырттан же сырттан, үйдө же экстернат түрүндө өздөштүргөн, үстүбүздөгү окуу жылында ЖМАны тапшырууга ушул Жобонун 22-пунктунда белгиленген тартибинде киргизилет.

25. Эки же андан көп окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгон 9- (же) 11- класстарынын окуучулары педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык ЖМАны тапшырууга киргизилбейт.

26. Негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын үйдө же өз алдынча окуу түрүндө өздөштүргөн, же мамлекеттик аккредитациядан өтпөгөн негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүү программалары боюнча окутулган окуучуларга ушул Жобонун 2-пунктунун талаптарына ылайык мамлекеттик аккредитациядан өткөн негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүү программалары боюнча билим берүү ишмердүүлүгүн жүргүзгөн жалпы билим берүү уюмунда ЖМАны тапшырууга укук берилет.

27. Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар дарылоо мекемесине караштуу дарыгердик-кеңеш берүү комиссиянын же ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн психологиялык-медициналык-педагогикалык кеңеш берүүнүн (ПМПК) корутундусун көрсөтүп арыз бергенде, айрым бир учурда тийиштүү билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын уруксаты болгондо гана бошотулат.

IV. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын өткөрүү мөөнөтү жана узактыгы

28. ЖМАны өткөрүү мөөнөтү министрлик тарабынан бирдиктүү тартипте аныкталат.

29. Окуучулардын ыктыярдуу республикалык тестирлөөгө катышуусунда окуучулардын арызы боюнча жалпы билим берүү уюмдарынын педагогикалык кеңештери негизги (апрель - май, кошумча - июнь) тестирлөөнүн жыйынтыктарын (9, 11-класстар) тийиштүү сабактар боюнча (оозеки сынактардын) сынактык баалар катары эсептеп коюуга укугу бар.

30. Тийиштүү окуу сабактары боюнча ЖМАны кайталап тапшырууга укук берилген окуучулар үчүн кошумча, бирок ЖМА аяктагандан кийин бир жумадан кеч эмес мөөнөт аныкталат.

Кайталануучу сынактарды өткөрүү формалары ушул Жобонун 38-пунктуна ылайык аныкталат.

31. Ушул Жобонун 39-пунктуна ылайык аныкталган мөөнөттөрдө негиздүү себептер менен ЖМАны тапшырууга мүмкүнчүлүгү болбогон окуучулар үчүн милдеттүү окуу

сабактары жана тандоо сабактары боюнча ЖМАНын мөөнөтүнөн мурда, бирок 15-апрелден эрте эмес мөөнөттө ушул Жобо менен белгиленген түрдө өткөрүлөт. Мөөнөтүнөн мурда ЖМА өткөрүлгөн учурда мурунку окуу жылынын сынак тапшырмаларынын, темаларынын “атайын сакталган (запастагы)” варианттары колдонулат.

32. Кылмыш-жаза аткаруу системасынын түзөтүү мекемелерине тиешелүү жалпы билим берүү уюмдарында окугандар үчүн жаза тартуу мөөнөтүнөн ЖМА башталганга чейин бир ай мурда бошотулган учурда, ЖМАНын мөөнөтүнөн мурда, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан аныкталган, мындай түзөтүү мекемелеринин уюмдаштыруучулары менен макулдашылган мөөнөттөрдө, бирок үстүбүздөгү жылдын 20-апрелине чейин өткөрүлөт.

33. Ушул Жобонун 28-пунктуна ылайык аныкталган мөөнөттөрдө өткөрүлгөн ЖМА сынактарынын ортосундагы тыныгуулар үч календардык күндөн кем болбошу керек.

34. Сынактардын өткөрүү убактысына даярдык иш-чараларына бөлүнгөн убакыт (окуучуларга нускама берүү, сынак тапшырмалары бар тест топтомдорун ачуу, көзөмөлдөөчү-өлчөөчү материалдарды көчүрүү, сынак иштеринин каттоо бөлүмдөрүн толтуруу, техникалык каражаттардын иштөөсүн текшерүү, тыныгуулар ж.б.) кирбейт.

Сынактын узактыгы 4 саат же андан көп болгон учурда, предметтик комиссиянын макулдашуусу менен окуучуларга (15-20 мүнөт) танапис берилет.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучуларга, ошондой эле ден соолугунун абалына байланыштуу үйүндө окуган, анын ичинде жалпы билим берүү уюмдарында, узак дарыланууга муктаж болгондор үчүн зарыл болгон дарылоо, реабилитациялык жана ден соолукту жакшыртуучу иш-чаралар өткөрүлүүчү санатордук-курорттук уюмдарда ЖМАНын узактыгы 1,5 саатка узартылышы мүмкүн.

35. Жалпы билим берүү уюмунда ЖМА эртең мененки саат 9:00дө башталат. ЖМА боюнча уюштуруу иш-чаралары сынактын башталышына 1 саат калганга чейин жүргүзүлөт (каттоо, бүтүрүүчүлөрдү отургузуу жана нускама берүү, тест топтомдорун ачуу, көзөмөлдөө өлчөө материалдарын көчүрүү, баш баракты толтуруу ж.б.).

V. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүү

36. ЖМАНын милдеттүү сабактарынын өткөрүү күнү жана убактысы, ошондой эле окуу дисциплиналарынын тизмеси Министрлик тарабынан ушул Жобонун 28-пунктуна ылайык белгиленет.

37. 9-класстарынын окуучулары үчүн ЖМА өткөрүүдө төмөнкү 5 окуу дисциплина боюнча, анын ичинде 4 милдеттүү, 1 тандоо боюнча сынактарды тапшыруу каралат:

- математика (алгебра) – комплекстүү жазуу тести;
- окутуу тили (кыргыз, орус, өзбек жана тажик) – дилбаяндын элементтери камтылган баяндама;
- Кыргызстандын тарыхы – оозеки сынак;
- кыргыз тили (орус, өзбек жана тажик тилдеринде окутулган мектептер үчүн) же орус тили (кыргыз тилинде окутулган мектептер үчүн) – функционалдык грамматиканы жана лексиканы, ошондой эле тексти окуу жана түшүнүү жөндөмүн текшерүүнү камтыган комплекстүү жазуу тести;
- тандоо боюнча предмет (окуучу төмөнкү сабактардын ичинен тандап алат: геометрия, физика, химия, биология, география, чет тил Базистик окуу планына ылайык), Адам жана коом, информатика (жалпы билим берүү уюмуна же Базистик окуу планына башка компоненттер киргизилген учурда).

38. 11-класстарынын окуучулары үчүн ЖМА өткөрүүдө төмөнкү 5 окуу дисциплинасы боюнча, анын ичинде 4 милдеттүү, 1 тандоо боюнча сынактарды тапшыруу каралат:

- математика (алгебра жана талдоонун башталышы) – жазуу сынагы;
- окутуу тили (кыргыз, орус, өзбек жана тажик) – эссе;
- Кыргызстандын тарыхы – оозеки сынак;

тапшырмаларда камтылган маалыматтын купуялыгын ачыктагандыгы үчүн административдик жоопкерчилик тартаг.

46. Тандоо боюнча предметтер жана профилдик предметтер боюнча ЖМАнын тапшырмалары билеттерге тиркемелер менен бирге директордун күйбөй турган сейфинде сакталат.

47. Өзгөчө кырдаалдар коркунучу жаралган учурда билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу органдары Министрлик менен макулдашуунун негизинде ЖМАны башка жалпы билим берүү уюмуна же ЖМАны өткөрүүнүн жүгүртмөсүндө каралган башка күнгө которуу жөнүндө чечим кабыл алат.

48. ЖМА өткөрүү үчүн даярдалган жайлардын (мындан ары текстте – дарсканалардын(аудитория) саны, жалпы аянты жана абалы сынактарды санитардык-эпидемиологиялык эрежелердин жана ченемдердин талаптарына ылайык келген шарттарда өткөрүүнү камсыз кылышы керек.

Окуучулардын өздүк буюмдары үчүн атайын орун бөлүнөт.

Мамлекеттик жана расмий тилдер боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар үн жазмаларын кайра уктуруу каражаттары менен чет тилдер боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар – үн жаздыруу жана үн жазмаларын кайра уктуруу каражаттары менен айрым сабактар боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар – лабораториялык иштерди аткаруу үчүн жабдуулар менен, информатика боюнча сынак өткөрүлгөн, ошондой эле ушул Жободо аныкталган башка учурлар үчүн дарсканалар - компьютердик техника менен жабдылат.

49. Жабык түрдөгү атайын окутуу-тарбиялоо мекемелеринде, ошондой эле эркинен ажыратуу түрүндө жаза аткаруу мекемелеринде негизги жалпы билим берүүнүн билим берүү программаларын өздөштүргөн окуучулар үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары бул мекемелердин жетекчилигинин көмөгү астында ал мекемелерде ЖМА сынактарын кабыл алуунун өзгөчө атайын шарттарын жана ЖМАны өткөрүү убагында коомдук коопсуздукту камсыз кылуу зарылдыгын эске алуу менен уюштурушат.

50. ЖМАны өткөрүү күнү жалпы билим берүү уюмунда төмөнкү адамдар катышат:

- мектептин директору жана предметтик комиссиянын мүчөлөрү;
- программалык камсыздоо боюнча иштеген, маалыматтык-техникалык жардам көргөзгөн техникалык адис;
- укук тартибин коргоону камсыз кылуучу кызматкерлер;
- медициналык кызматкерлер жана сынактарды өткөрүү учурунда окуучуларга керектүү техникалык жардам көргөзүүчү ассистенттер;
- окуучуларга лабораториялык иштерге нускама берүү жана иштин аткарылышын камсыз кылуу боюнча адис.

51. Предметтик комиссиянын төрагасынын көрсөтмөсү боюнча окуучулар жазуу сынак ишинин баш барагын толтурушат. Предметтик комиссиянын мүчөлөрү жазуу сынак ишинин баш барагы окуучулар тарабынан туура толтурулушун текшерешет. Бардык окуучулар баш баракты туура толтургандан кийин предметтик комиссиянын төрагасы сынактын башталышын жана бүтүрүү убактысын, ошондой эле тынгуу убактысын жарыялайт, ал убакты бардык жерде (маалымат тактасына) жарыяланган сөз окуучулар жазуу түрүндөгү сынак ишин аткарууга киришет.

Бардык окуучулар өзүнүн өзгөчө маалымат берилген кошумча барактар (перновик) берилет. Иштерин аяктамакчы болгон окуучулар предметтик комиссия ал кошумча барактарды дагы берилет. Ал кошумча барактарды берилген барактардагы маалымат туура жооп катары берилет.

Окуучулар ЖМАны өткөрүүнүн бардык этаптарын тартибин сактоого милдеттүү жана ПК мүчөлөрүнүн көрсөтмөлөрүнө ылайык, предметтик комиссия өз кезегинде дарсканала ЖМАны өткөрүүнүн бардык этаптарын тартибин сактоо үчүн камсыз кылат жана буга көзөмөл жүргүзөт.

ЖМАны өткөрүү учурунда окуучулардын иш баракта сынак материалдарынан сырткары төмөнкүлөр болот:

- көк түстөгү сыясы бар эки (үч) калемсап;
- жөнөкөй калькулятор (математикадан башка сабакта), жөнөкөй калем, өчүргүчтөр;
- дары-дармек (зарыл учурларда);
- атайын техникалык каражаттар (мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучулар үчүн).

Мындан башка буюмдарын окуучулар дарсканада атайын бөлүнгөн жерге калтырышат. Дарсканадан сыртка чыккан учурда окуучулар сынак материалдарын жана кошумча иштөө барактарын предметтик комиссиянын мүчөлөрүнө тапшырышат.

53. ЖМАны өткөрүү учурунда жалпы билим берүү уюмунда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- окуучуларга – бири-бири менен сүйлөшүүгө, дарскананын ичинде эркин басып жүрүүгө;
- окуучуларга – жанында байланыш каражаттарын, электрондук-эсептөө техникасын (жөнөкөй калькулятордон башка), сүрөт, үн жана видеоаспаптары, маалымат берүүчү материалдарды, жазма эскерткич-белгилерди, маалыматты сактоо жана берүүнүн башка каражаттарын алып кирүүгө;
- уюштуруучуларга жана (же) ушул Жобонун 69-пунктунда көрсөтүлгөн окуучуларга зарыл болгон техникалык жардам көрсөткөн ассистенттерге, техникалык адистерге – сынак материалдарын кагазга жазылган түрдө, электрондук ташыгычтар менен дарсканадан сыртка алып чыгууга, сынак материалдарын сүрөткө тартып алууга.

Зарыл болгон учурларда окуучуларга дарсканадан чыгууга жана жалпы билим берүү уюмунда басып жүрүүгө уруксат берилет.

Окуучулардын басып жүрүүсүн көзөмөлдөөнү жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен бекитилген нөөмөтчү жүргүзөт.

Уюштуруучуларга, мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучуларга зарыл болгон техникалык жардам көрсөтүп жаткан ассистенттерге өзү менен байланыш каражаттарын алып жүрүүгө тыюу салынбайт.

54. ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузууга жол берген окуучулар сынакты тапшыруудан четтетилет. Бул үчүн предметтик комиссиянын мүчөлөрү сынакты тапшыруудан четтетүү жөнүндө акт түзөт жана ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузган окуучуларды сынактан чыгарып жиберет.

55. Эгерде окуучу ден соолугуна байланыштуу же башка негиздүү себептер менен сынак тапшырмаларын аткарып бүтпөй калса, ал дарсканадан мөөнөтүнөн мурда чыгып кетүүгө укуктуу. Мындай учурларда предметтик комиссиянын мүчөлөрү медицина кызматкерин чакырышат, ал негиздүү себептер менен сынакты мөөнөтүнөн мурда аяктоо жөнүндө акт түзөт.

Сынактан четтетүү жана негиздүү себептер менен сынакты мөөнөтүнөн мурда аяктоо жөнүндөгү актылар билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына жөнөтүлөт.

Жазуу сынак иштерин мөөнөтүнөн мурда аткарып бүткөн окуучулар сынактын аякташын күтпөстөн, иштерин уюштуруучуларга тапшырып дарсканадан чыгып кетүүгө укуктуу.

56. 9- жана 11-класстарынын окуучулары үчүн ЖМАны оозеки түрдө өткөрүү учурунда курамы 20 адамдан ашык топ эки тайпага бөлүнөт. Мындай учурда ЖМА ошол эле күнү эки нөөмөттө өткөрүлөт. Ар бир тайпага билеттердин толук топтому жана аларга тиркемелер берилет. Эгер бүтүрүүчү биринчи билетке жооп бере албаса, предметтик комиссиянын ага экинчи билет алуу укугун берет, бул учурда окуучунун алган баасы бир упайга төмөндөтүлөт.

Оозеки сынактарда жооп берүүгө даярдануу үчүн окуучуга 15-20 мүнөт берилет.

57. Экстерна таризинде окугандар үчүн ЖМА экстернат таризинде мектептик билимге ээ болуу жөнүндө Жободо жана ушул Жободо каралган тартипте жүргүзүлөт. Чет өлкөдө экстернат таризинде мектеп окуучуларынын эл аралык тажрыйба алмашуу долбоору боюнча окугандар үчүн ЖМАны ийкемдүү график боюнча жүргүзүүгө уруксат берилет, бул учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары Министрликтен ЖМАны өткөрүүнүн башталышына чейин бир жумадан кеч эмес убакытта кошумча сынак материалдарын суроого

тийиш. Сынакты мындай өткөрүүгө негиз болуп окуучулардын окуган жерлеринен Кыргыз Республикасына кеч келиши жана аралык аттестациялардан өтүшү эсептелет.

58. Мамлекеттик аккредитациядан өтпөгөн менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмунун 9- жана (же) 11-класстарынын окуучуларына билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары аныктаган башка жалпы билим берүү уюмунда ЖМАны тапшырууга уруксат берилет. Бул учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы 9- жана (же) 11-классынын окуучуларынын башка жалпы билим берүү уюмуна которулуу тартибине, ЖМАны өткөрүүгө жана билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документтин берилишине көзөмөл жүргүзөт.

59. Жазуу сынактарын өткөрүү тартиби министрликтин нускамалык каттарынын негизинде аныкталат. Сынак материалдары менен тааныштыруу (окуп берүү) предметтик комиссиянын мүчөлөрүнүн катышуусунда сынак башталардын алдында жүргүзүлөт.

60. 9-класста дил баяндын элементтери камтылган баяндамаларга жана математикага (алгебра) 4 астрономиялык саат, комплекстүү жазуу тести (ушул Жобонун 37-пунктуна ылайык) – 1,5 саат бөлүнөт.

Лицейлерде жана жалпы билим берүү уюмдарында математика сабагы тереңдетилип окутулган учурларда (математиканы профилдик окутуу) сынакка 5 саат убакыт бөлүнөт.

11-класста эсеге 5 астрономиялык саат, комплекстүү жазуу тестине (ушул Жобонун 38-пунктуна ылайык) – 2,5 саат, математикага (алгебра жана талдоонун башталышы) – 5 саат, математика (алгебра жана талдоонун башталышы) тереңдетилип окутулган класстарда – 6 саат убакыт бөлүнөт.

61. ЖМАны кайталап өткөрүү жана (же) окуучунун оорусуна байланыштуу которулган мөөнөттөрү жалпы билим берүү уюмдары тарабынан өз алдынча аныкталат. Мындай учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан кошумча сынак материалдарын алууга тапшырык ЖМА башталганга чейин бир жумадан кем эмес убакытта берилет.

62. 9-жана (же) 11-класстардын окуучулары – окуу-машыктыруу жыйындарынын талапкерлерине, мектеп окуучуларынын эл аралык олимпиадаларынын, республикалык жана эл аралык иш-чаралардын (спорттук мелдештер, сынактар, фестивалдар, кароолор ж.б.) курама командаларына, ошондой эле жашаган жерин өзгөртүүгө байланыштуу республикадан сырткары чыгып кеткен окуучуларга үстүбүздөгү жылдын 15-апрелинен эрте эмес убакытта ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүүгө уруксат берилет.

ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүү жана 9-жана (же) 11-класстардын окуучуларына ЖМАны тапшырууга укук берүү чечими билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан жалпы билим берүү уюмунун өтүнүч катынын негизинде ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүү зарылдыгын тастыктаган төмөнкү документтер: окуучунун жана анын ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлүнүн) арызы, тиешелүү компетенциясы бар мамлекеттик органдын буйругунун (маалымкат), авиабилеттердин, 9-11-класстар үчүн ведомосттордун күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрү, паспорту, негизги жалпы билими тууралуу күбөлүгү, мектептин педагогикалык кеңешинин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу бар болгон учурда кабыл алынат.

Кыргыз Республикасынын тийиштүү компетенцияга, ыйгарым укукка ээ болгон мамлекеттик органдарынын белгиленген тартиптеги тастыктоочу документтеринин бар болушу гана окуучуларга ЖМАны мөөнөтүнөн мурда тапшыруу укугун берүүгө негиз болот.

63. Кайталануучу ЖМА башка курамдан турган предметтик комиссия тарабынан өткөрүлөт.

64. Тийиштүү окуу дисциплинасы (тийиштүү окуу дисциплиналары) боюнча үстүбүздөгү окуу жылында кайталанып өткөрүлгөн ЖМАны тапшырууга педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык 9- жана (же) 11-класстардын төмөнкү окуучуларына укук берилет:

- ЖМАдан бирден көп эмес “канааттандырырлык эмес” баа алгандар;

- сынакка негиздүү себептер менен келбегендерге (ооруп калгандыгына же тиешелүү документтер менен тастыкталган башка себептерге байланыштуу);

- ЖМАны өтүү учурунда сынак ишин негиздүү себептер менен аткарып бүтпөй калгандарга (ооруп калгандыгына же тиешелүү документтер менен тастыкталган башка себептерге байланыштуу);

- ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулгандыгы жөнүндө фактылар аныкталган учурда ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу берген апелляциясы талаш-тартыш маселелери боюнча комиссия тарабынан канааттандырылып жана алган жыйынтыктары жокко чыгарылган окуучуларга.

65. Орто жалпы билим берүүнүн негизги билим программаларын ийгиликтүү өздөштүргөн, 9-жана 11-класстардын курсу үчүн аныкталган окуу планынын бардык окуу дисциплиналары боюнча чейректик, жарым жылдык жана жылдык бааларды “5” (эң жакшы) деген баадан кем эмес алган талапкерлер, 11-класстын окуучулары, белгиленген тартипте педагогикалык кеңештин сунуштамасынын жана жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде “Алтын тамга” тестирилөөсүнө катыша алышат.

66. Ден соолугуна байланыштуу атайын топко киргизилген жана дене тарбия сабагынан бошотулган 11-класстын окуучулары сөзсүз түрдө “Алтын тамга” тестирилөөсүнө катышкан учурда, орто билими жөнүндө артыкчылык аттестатын алууга талапкер болууга укуктуу.

67. ЖМАдан өтпөй калган же ЖМАда милдеттүү бирден көп окуу дисциплинасынан (тандоо боюнча предмет) “канааттандырарлык эмес” жыйынтык алган же жалпы билим берүү уюму тарабынан аныкталган кошумча мөөнөттүн ичинде ЖМАны кайталап тапшырууда бул сабактардын ичинен бир сабактан “канааттандырарлык эмес” баа алган 9-жана (же) 11-класстардын окуучуларына ушул Жободо белгиленген түрдө жана мөөнөттөрдө, бирок 1 жыл өткөндөн эрте эмес кошумча белгиленген мөөнөттө тийиштүү окуу сабактары боюнча ЖМАны тапшырууга укук берилет.

68. Ооруп калгандыгына байланыштуу 45 же андан ашык күн сабакты калтырган 9- жана (же) 11-класстардын окуучуларына анын каалоосун (ден соолугунун абалын) эске алуу менен педагогикалык кеңештин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде кийинки окуу жылында кайталап окуу укугу берилет.

Негиздүү себеби жок 45 же андан ашык күн сабакты калтырган 9- жана (же) 11-класстардын окуучуларына педагогикалык кеңештин сунуштамалары жана жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде кийинки окуу жылында кайталап окуу чечими чыгарылат.

69. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу түрүндө 9- жана (же) 11- класста окуган, баланы багуу боюнча өргүүдө болгон аялдар ЖМАны тапшыруудан бошотулат. Бул учурда сынактан бошотууга негиз болуп аялдар бейтапканасынан алынган маалымкат эсептелет.

VI. Өзгөчө контингенттеги окуучулар үчүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүүнүн тартиби

70. Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучулар үчүн, ошондой эле ден соолугунун абалы боюнча үйүндө жана (же) билим берүү уюмдарында окугандар, анын ичинде узак дарыланууга муктаж болгондор үчүн зарыл болгон дарылоо, реабилитациялоо жана ден соолукту чыңдоо иш-чаралары өткөрүлгөн санаториялык-курорттук уюмдарда окугандар ЖМАны тапшыруудан бошотулат.

Окуучуну ЖМА тапшыруудан бошотуу ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) арызынын негизинде гана дарылоо мекемесине караштуу врачтык-консультациялык комиссиясынын (ВКК), ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар үчүн психологиялык-медициналык-педагогикалык консультациянын (ПМПК) корутундуларын же узак дарыланууда окуп жаткандарын ырастаган медициналык документтерди берүү менен жүзөгө ашырылат.

Бул учурда, предметтик комиссиянын ар бир окуу предмети боюнча окуучунун учурдагы жана чейректик бааларын, ошондой эле баалардын объективдүү коюлушун карайт. ПК жыйынтыктоочу бааларды коюуда жана бекитүүдө контролдук, практикалык жана

лабораториялык иштердин натыйжаларын, ошондой эле окуучулардын чейректтик, жарым жылдык жана жылдык жетишкендиктерин эске алат.

71. ЖМАНын жыйынтыгы боюнча баа 5 баллдык система боюнча коюлат. Эгерде сандын физикалык көрсөткүчү бирдиктин жарымы жана андан көп болсо, ал чоң санга көздөй тегеректелет (мисалы: 3,5 4 болуп тегеректелет). Талаш-тартыш учурларда сабак берген мугалимдин пикири эске алынып, окуучунун пайдасына чечилет.

72. Ден соолугунун абалы боюнча негизги жана даярдоочу медициналык топторго кирген 9- жана (же) 11-класстардын окуучулары дене тарбия сабагы боюнча зачетторду тапшырышат, анын жыйынтыктары бул сабак боюнча жыйынтыктоочу бааларды чыгарууда эске алынат. Дене тарбия сабагы боюнча зачеттор сабактан тышкары убакта 14-майдан 25-майга чейин өткөрүлөт.

Зачеттук көнүгүүлөрү боюнча 3 “канааттандырылгыч эмес” баа алган 9-жана (же) 11-класстардын окуучулары зачеттон өткөн жок деп эсептелет. Дене тарбия сабагы боюнча кайтадан зачет тапшыруу укугу жалпы билим берүү уюмунун директорунун уруксаты менен ЖМА өткөрүүдөн мурунку же андан кийинки күндөрдө, бирок билими тууралуу документти тапшырган убакытка чейин берилет.

Ден соолугунун абалы боюнча атайын медициналык топторго киргизилген 9-жана (же) 11-класстардын окуучулары дене тарбия сабагы боюнча зачет тапшырбайт, алардын дене-бой даярдыгы окуу жылынын ичиндеги жетишкендиктеринин негизинде “зачет”, “зачет эмес” түрүндө бааланат.

9- жана (же) 11-класстардын окуучулары бардык окуу сабактары боюнча жылдык баалары “канааттандырылгыч”, “жакшы” жана (же) “эн жакшы” болгон учурда ден соолугунун абалына байланыштуу ЖМАны тапшыруудан бошотулат.

Окуучуну ЖМАны тапшыруудан бошотуу ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) арызынын негизинде, дарылоо мекемесине караштуу дарыгердик-кеңеш берүү комиссиянын (ДКК) же ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар үчүн психологиялык-медициналык-педагогикалык кеңеш берүүнүн (ПМПК) корутундусу бар болсо жана ар бир айрым учурда тийиштүү компетенцияга ээ билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын уруксаты болгондо гана жүргүзүлөт.

73. ЖМА өткөрүү убагында ооруп калган же негиздүү себептер менен келбеген 9- жана (же) 11- класстардын окуучуларына педагогикалык кеңештин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен ЖМА өткөрүлгөндөн кийин 5 күн ичинде же күз мезгилинде (5-сентябрга чейин) калтырган сынактарын тапшыруу укугу берилет.

Жазуу сынактары, ушул Жобо менен аныкталган тартипте, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын тапшырыгы менен алынган материалдар боюнча өткөрүлөт.

74. Акыл-эс өнүгүүсүндө бузулуулары бар окуучулар үчүн атайын жалпы билим берүү уюмдарында окутуунун жыйынтыктарын чыгаруу атайын жалпы билим берүү уюмдары үчүн каралган жалпы билим берүү программаларынын талаптарына ылайык жана окуп жаткандардын жеке психофизикалык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен жүзөгө ашырылат.

Атайын жалпы билим берүү уюмунун 9- классындагы акыл-эсинин өнүгүүсү жактан кемтиги бар окуучулар үчүн кесиптик эмгекке үйрөтүү сабагы боюнча жыйынтыктоочу бүтүрүү сынагы өткөрүлөт. Сынак теориялык жана практикалык бөлүктөргө бөлүнөт, алар ар кандай күндөрү өткөрүлөт.

Кесиптик - эмгекке үйрөтүү сабагынан окутуу боюнча экзамендик материал билим берүү программаларынын талаптарынын чегинде жана балдардын психофизикалык мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен даярдалат. Көрсөтүлгөн материал педагогикалык кеңештин сунушу боюнча жана атайын жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык кабыл алынат.

VII. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын сынак иштерин текшерүүнүн тартиби жана аларды баалоо

75. Жазуу түрүндөгү сынактык иштерди текшерүү жана аларды баалоо сынак кабыл алынган күндү эске албаганда эки жумушчу күндөн ашпаган убакытта жүргүзүлөт.
76. ЖМАнын жыйынтыктары 5 упайлык система менен бааланат.
77. 9- жана (же) 11-класстардын окуучуларынын жазуу түрүндөгү сынактык иштерин текшерүү жана оозеки сынактарды кабыл алуу предметтик комиссия тарабынан жүргүзүлөт. Предметтик комиссия иштерди текшерип бүтпөй калган учурларда, сынактык иштер атайын бөлүнгөн жерде (күйбөгөн сейфте), мектеп директорунун мөөрү басылып, ПК мүчөлөрүнүн кол тамгалары коюлуп сакталат.
78. Жазуу түрүндөгү сынактык иштерди текшерүүнүн тартиби министрликтин нускамалык усулдук катынын негизинде аныкталат.
79. ЖМАнын “2” (канааттандырарлык эмес) жана “5” (эң жакшы) деген баалар коюлган жазуу түрүндөгү сынактык иштерге рецензия жазылат.
80. Предметтик комиссия ар бир окуу сабагы боюнча ЖМАнын жыйынтыктарын карайт жана ушул Жободо каралгандай, аларды бекитүү, өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.
- 9-жана (же) 11-класстардын окуучуларынын жазуу түрүндөгү сынактык иштерин жана (же) оозеки жообун баалоодо ПК мүчөлөрүнүн ортосунда пикир келишпестиктер пайда болгон учурда, маселе көпчүлүк добуш менен чечилет жана протоколдо көпчүлүктүн чечими менен макул болбогон ПК мүчөлөрүнүн өзгөчө пикирлери жазылат.
81. Жыйынтыктоочу бааларды чыгарууда жана бекитүүдө предметтик комиссия окуучулардын жарым жылдык жана жылдык бааларын, ошондой эле ЖМАдан алынган жыйынтыктарды карайт, бирок бул учурда сынактагыдан жогорураак баа коюлбайт.
- Талаш учурларда жана предметтик комиссия мүчөлөрүнүн ортосунда пикир келишпестиктер жаралган учурларда, окуучулардын жыйынтыктоочу баалары катары ЖМАдан алынган баалар коюлат. ЖМАдагы 9-жана (же) 11-класстардын окуучулары “канааттандырарлык эмес” деген баа алган учурда, сынактагыдан жогорураак баа коюлбайт.
- Предметтик комиссиянын чечимдери протокол менен бекитилет жана анын мүчөлөрү тарабынан кол коюлат.
82. Окуучулардын жыйынтыктоочу баалары класстык журналга (негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүктөрдү жана (же) орто жалпы билими жөнүндө аттестат берүү китебине, өздүк ишине, ЖМАнын жалпы жыйынтыкталган ведомостко) жазылат.
83. 9-жана (же) 11- класстардын окуучуларына өзүнүн жазуу сынак ишин текшерүүнүн жыйынтыктары менен таанышууга укук берилет. Окуучуларды сынак ишин текшерүүнүн жыйынтыктары менен тааныштыруу предметтик комиссиянын төрагасына жүктөлөт.
- Жазуу түрүндөгү сынактык ишке коюлган баа менен макул эмес учурда окуучу бир күндүк мөөнөт ичинде талаш-тартыш маселери боюнча комиссиясына кайрылууга укуктуу.
84. Предметтик комиссия өзүнүн отурумунда ар бир окуу сабагы боюнча ЖМАнын жыйынтыктарын карайт жана ушул Жободо алдын ала караштырылгандай, аларды бекитүү, өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

VIII. Апелляцияларды кабыл алуу жана карап чыгуу

85. Талаш–тартыш маселелери боюнча комиссия билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын чечими менен бир райондук жана (же) шаардык административдик бирдиктин аймагында (5 кишиден ашпаган) түзүлөт. Ведомстволук жана менчик жалпы билим берүү уюмдары үчүн талаш–тартыш маселелери боюнча комиссиясы министрликтин чечиминин негизинде түзүлөт.
86. Талаш–тартыш маселелери боюнча комиссиясы окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузуу боюнча маселелерин, ошондой эле коюлган баалар менен макул эместиги жөнүндө арыздарын кабыл алат жана карайт; окуучунун апелляциясын канааттандыруу же четке кагуу

окуучунун ЖМАда тийиштүү окуу сабагы боюнча алган жыйынтыктарын жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

96. Жазуу түрүндөгү сынак ишине коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляция тийиштүү окуу предмети боюнча ЖМАнын жыйынтыктары жарыяланган убакыттан баштап бир күндүк мөөнөт ичинде берилет.

Коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны окуучу түздөн-түз талаш – тартыш комиссиясына же белгиленген тартипте ЖМАны тапшырган билим берүү уюмуна берет. Апелляцияны кабыл алган билим берүү уюмунун жетекчиси токтоосуз түрдө аны талаш – тартыш маселелери боюнча комиссиясына жөнөтөт.

97. Коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны кароо учурунда талаш–тартыш комиссиясына жалпы билим берүү уюмуна предметтик комиссиянын сынактык ишин текшерүү протоколдорунун жана апелляция берген окуучу аткарган сынактык иштердин көчүрмөлөрүнө сурам жиберет.

Бул материалдар окуучуга (апелляцияны кароо учурунда катышкан кезде) көрсөтүлөт.

Окуучу (14 жашка чыга элек окуучулар үчүн) ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) катышуусу менен өзү тарабынан аткарылган сынактык ишинин көчүрмөсү көрсөтүлгөндүгүн (апелляцияны кароо учурунда катышкан кезде) жазуу түрүндө тастыктайт.

98. Окуучулардын сынактык иштерин баалоо боюнча талаш маселелер жаралган учурда талаш–тартыш маселелер боюнча комиссиясына апелляцияны кароо ишине бул сынактык ишти мурда текшербеген, тийиштүү окуу сабагы боюнча калыс баалоочуларды тартат.

Сынактык ишин текшерүүдө кетирилген каталар жана (же) эреже бузуулар аныкталган учурда талаш – тартыш комиссиясына тийиштүү маалыматты эки күндүн ичинде чечим кабыл алуу үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына жөнөтөт.

99. Талаш – тартыш маселелери боюнча комиссиясы тарабынан ЖМАны өткөрүү учурунда белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу окуучунун апелляциясы канааттандырылган учурда, предметтик комиссия окуучунун ЖМАда тийиштүү окуу предмети боюнча алган жыйынтыгын жокко чыгаруу, ошондой эле кошумча мөөнөттөрдө ЖМАны тапшырууга укук берүү тууралуу чечим кабыл алат.

100. Окуучунун коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляциясы талаш–тартыш маселелери боюнча комиссиясы тарабынан канааттандырылган учурда, предметтик комиссия окуучунун ЖМАда алган жыйынтыгын талаш–тартыш маселелери боюнча комиссиясынын протоколдоруна ылайык өзгөртүү тууралуу чечим кабыл алат.

101. ЖМАны өткөрүү учурунда белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу апелляцияны талаш–тартыш комиссиясына эки жумуш күндүн ичинде, ал эми коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны анын талаш–тартыш маселелери боюнча комиссиясына келип түшкөн күнүнөн баштап төрт жумуш күндүн ичинде карайт.

102. Эгерде тартип бузуулар ушул Жобонун 53-пунктунда көрсөтүлгөн же башка (өздүктүгү аныкталбаган) адамдар тарабынан жүргүзүлсө, анда предметтик комиссия окуучулардын ЖМАда тийиштүү окуу сабагы боюнча алган жыйынтыгын жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

IX. Окуучуларды бүтүрүп чыгаруунун тартиби.

Билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документти жол-жоболоштуруу жана тапшыруу

103. Педагогикалык кенештин сунуштамаларына ылайык жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен негизги жалпы билим берүү программаларын толук өздөштүргөн жана ЖМАдан ийгиликтүү өткөн 9-жана 11-класстарынын бүтүрүүчүлөрүнө билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ берилет (9-классты аяктаган бүтүрүүчүлөргө – негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк, 11-класстын бүтүрүүчүлөрүнө – жалпы орто билими жөнүндө аттестат).

104. Билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (текстте мындан ары – аттестат жана (же) күбөлүк) так отчеттуулук документтери, Кыргыз Республикасынын персонафикацияланган документтери болуп саналат.

Билим берүү уюму окуучулардын билим берүү программаларын өздөштүрүү жыйынтыктарынын, ошондой эле бул натыйжалар тууралуу маалыматтардын кагазга түшүрүлгөн жана (же) электрондук түрүндө Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагында ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталган тартипте жекече эсеп жүргүзөт.

105. Билими жөнүндө документтерин окуучулар өздөрү окуган жалпы билим берүү уюмунан, анын ичинде дарылоо мекемелеринде болгон бүтүрүүчүлөр окуу сабактары жана ЖМАны тапшыруу уюштурулган жалпы билим берүү уюмдарынан алышат. Мындай бүтүрүүчүлөрдүн билими тууралуу документтерин жол-жоболоштурууда алардын дарыланган жериндеги жалпы билим берүү уюмдарынан алган жылдык баалары эске алынат.

106. ЖМАны бир окуу дисциплинасы боюнча тапшыра албай калган 9-жана (же) 11-класстардын окуучуларына тийиштүү сынак сабагы боюнча баасы жарыялангандан кийин, жеке арзы менен кайрылган учурда аларга ЖМАны кайталап тапшыруу укугу берилет.

107. Негизги жалпы же орто жалпы билим берүүнү аяктабаган, эки же андан көп окуу дисциплинасы боюнча жалпы билим берүү программаларын өздөштүрбөгөн же болбосо ЖМАдан өтпөй калган 9-жана (же) 11-класстардын окуучуларына жалпы билим берүү уюму тарабынан белгиленген үлгүдөгү маалымкат берилет.

Маалымкатта окуучунун жылдык баалары жана ЖМАдан алган баалары, анын ичинде белгиленген окуу планындагы 9-жана (же) 11-класстарда окутулган бардык окуу дисциплиналары боюнча алган “канааттандырарлык эмес” баалары да көрсөтүлөт.

Маалымкат алган окуучулар ЖМАны бир жылдан кийин тапшыруу укугуна ээ болот.

108. ЖМАны тапшырудан ушул Жобонун 71-пунктуна ылайык бошотулган 9- жана (же) 11-класстардын окуучуларына билими тууралуу документ жылдык бааларынын негизинде берилет.

109. Негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүккө белгиленген окуу планындагы билим берүүнүн II баскычында окутулган бардык окуу сабактары боюнча алган жылдык жана (же) жыйынтык баалары жана ЖМАдан алган баалары коюлат.

Жалпы орто билими жөнүндө аттестатка белгиленген окуу планындагы 9-жана (же) 11-класстарда окутулган бардык окуу дисциплиналары боюнча алган жылдык жана (же) жыйынтыктоочу баалары жана ЖМАдан алган баалары коюлат.

110. Билими жөнүндө документте ар бир сабак боюнча баалар сан түрүндө коюлат жана кашаа ичинде сөз менен жазылат: “5” (эң жакшы), “4” (жакшы), “3” (канааттандырарлык).

“Канааттандырарлык эмес” баалары же “окуду” жазуусу болгон окуучуларга билими жөнүндө документ берилбейт.

111. Аттестацияланбаган, ден соолугуна байланыштуу дене тарбия жана эмгекке үйрөтүү сабактарынан бошотулган 9-класстын окуучуларына билими жөнүндө документте “бошотулду” деп жазылат.

112. Билими жөнүндө документте жалпы билим берүү уюмунун юридикалык аталышына, анын герби түшүрүлгөн мөөрүнө, номерине жана жайгашкан жерине дал келүүчү аталышы көрсөтүлөт.

Билими жөнүндө документ эки тилде: кыргыз жана орус тилдеринде жазылат.

Билими жөнүндө документ кара түстөгү сыя же арип терүүчү түзүлүштөрдүн жардамы менен толтурулат, директор, директордун окуу-тарбия иштери боюнча орун басары, бүтүрүүчү класстын жетекчиси кол тамгасын коюшат.

Билими жөнүндө документ жалпы билим берүү уюмунун герби түшүрүлгөн мөөрү менен күбөлөндүрүлөт. Мөөрдүн тамгалары так, даана, жеңил окулгандай болушу керек. Билими жөнүндө документти өчүрүүгө, оңдоого, сөздөрдү кошумча жазууга, чийүүгө жана тилкелерди толтурбай коюуга жол берилбейт.

Бүтүрүүчүнүн аты-жөнү, атасынын аты, туулган жылы, айы жана күнү толук түрдө жана паспортундагы жазмалар менен так шайкештикте жазылат, ал эми паспорту жок бүтүрүүчү болсо, туулгандыгы тууралуу күбөлүктөгү жазмалардын негизинде толтурулат.

113. Жалпы орто билими жөнүндө аттестатка берилген тиркеме (Жыйынтыктоочу баалардын тиркемеси) номерсиз жана сериясыз чыгарылат. Жетишүүнүн жыйынтыктоочу бааларынын тиркемесин толтурууда “Жыйынтыктоочу баалардын тиркемеси” сөздөрүнөн кийин жалпы орто билими аттестаттын номерин жана сериясын жазып коюу керек.

114. ЖМАны тапшыруудан бошотулган бүтүрүүчүлөрдүн аттестатынын тиркемесинде жылдык баалары коюлат. Аттестаттагы тиркемеде “окуучу сынак тапшырган сабактардын аталышы” тилкесинде тиешелүү жазма, мисалы: “ден соолугуна байланыштуу сынактарды тапшыруудан бошотулду” же (сабактын аталышы) боюнча эл аралык олимпиаданын катышуучусу (республикалык командага талапкер) катары сынактарды тапшыруудан бошотулду” деп жазылат.

115. Жалпы билим берүү уюмунда окуган убакта окуучу мектеп окуучуларынын Республикалык (эл аралык) олимпиадасына катышпаса, аттестатка тиркеменин тиешелүү тилкесинде “катышкан эмес” жазмасы жазылат.

116. Ден соолугуна байланыштуу дене тарбия жана эмгекке үйрөтүү сабактары боюнча ЖМАдан бошотулган 9-класстын окуучусуна ушул Жобонун 22-пунктуна ылайык билими жөнүндө артыкчылык документи берилет. Ден соолугунун абалы боюнча атайын топко киргизилген жана дене тарбия сабагы боюнча жылдык “зачет” баасына ээ болгон 11-класстын окуучусуна ушул Жобонун 22-пунктуна ылайык билими жөнүндө артыкчылык документи берилет.

117. Белгиленген окуу планынын окуу дисциплиналарын толугу менен өздөштүрбөгөн жана ушул Жобонун белгиленген талаптарына ылайык ЖМАны тапшырбаган 9- жана (же) 11-класстардын окуучуларына билими жөнүндө документ берилбейт.

X. Бүтүрүүчүлөрдү сыйлоо

118. Бир же бир нече предметтерди өздөштүрүүдө өзгөчө жетишкендиктерге жетишкен 9-жана (же) 11-класстардын окуучулары башка окуу сабактары боюнча жакшы бааларга ээ болгон учурда “Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн” Мактоо баракчасы менен сыйланат.

119. Бүтүрүүчүлөрдү “Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн” Мактоо баракчасы менен сыйлоо чечими педагогикалык кеңеш тарабынан кабыл алынат.

120. Билими жөнүндө документ жана “Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн” Мактоо баракчасы бүтүрүүчүлөргө ЖМА аяктагандан кийин салтанаттуу жыйында тапшырылат.

XI. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны каржылоо

121. ЖМАнын сынак материалдарын каржылоо министрликтин борборлоштурулган иш-чараларын өткөрүү чыгымдарынын сметасында каралган республикалык бюджеттин каражаттарынын эсебинен, ошондой эле каржылоонун башка булактарынан ишке ашырылат.